

Леонтій Войтович

Кафедра історії середніх віків і візантиністики
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська 1, 81001 Львів, Україна

ГЕНЕАЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ УЧАСТІ РОМАНОВИЧІВ У БОРОТЬБІ ЗА АВСТРІЙСЬКУ СПАДЩИНУ (1246–1278)

Ключові слова: *Австрійська спадщина, Романовичі, Бабенберги, Пшемисліди, Арпади, Габсбурги.*

Війна за Австрійську спадщину (1246–1278) вже третє століття викликає значне зацікавлення дослідників різних країн, перш за все австрійських¹, німецьких², угорських³, чеських⁴, польських⁵,

¹ O. Redlich, *Rudolf von Habsburg – das Deutsche Reich nach dem Untergange des alten Kaisertums*, Innsbruck 1903; H. Meier, *Gertrud Herzogin von Österreich und Steiermark* [in:] *Zeitschrift des Historischen Vereins für Steiermark*, Graz 1927; H. Hantsch, *Die Geschichte Österreichs*, t. 1, Graz–Wien–Köln 1959; E. Zöllner, *Geschichte Österreichs*, Wien 1974; Haider S., *Geschichte Oberösterreichs*, Wien 1987; H. Dopsch, K. Brenner, M. Weltin, *Österreichische Geschichte 1122–1278. Die Länd und das Reich. Der Ostalpenraum im Hochmittelalter*, Wien 1999.

² M. Vancsa, *Geschichte Nieder- und Oberösterreichs*, Gotha 1905; H. Pirchegger, *Geschichte der Steiermark*, t. 1 (bis 1283), Gotha 1920; F. Hausmann, *Kaiser Friedrich II. und Österreich. Probleme um Friedrich II.*, „Vorträge und Forschungen“, bd.16, Sigmaringen 1974, p. 225–308; A. Kusternig, *Die Zeit König Ottokars in Österreich (1251–1278)*, St. Pölten–Wien 1978; G. Stökl, *Der russische Staat in Mittelalter und früher Neuzeit*, Wiesbaden 1981; J. K. Hoensch, *Přemysl Otakar II. von Böhmen. Der goldene König*, Graz–Wien–Köln 1989; K. F. Krieger, *Rudolf von Habsburg*, Darmstadt 2003.

³ G. Pray, *Historia rerum Hungariae cum notitiis praeviis*, t. 1, Budae 1801; M. Wertner, *Die Regierung Béla's des Vierten*, „Ungarische Revue“, t. 13, Budapest 1893, s. 129–155, 241–271, 350–389, 449–505; G. Pauler, *A Magyar nemzet története az Árpádházi királyok alatt*, t. 2, Budapest 1893; B. Hóman, *Magyar történet a rendiség kialakulásának kora*, t. 2, Budapest 1935; G. Kristó, *Magyarország története 895–1301*, Budapest 2006.

⁴ F. Palacký, *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*, t. 1, č. 2, Praha 1854, t. 1, č. 3, Praha 1855; J. Šusta, *Dvě knihy českých dějin. Kniha první – Poslední Přemyslovci a jejich dědictví*, Praha 1917; V. Novotný, *České dějiny*, t. 1, č. 3, Praha 1928, t. 1, č. 4, Praha 1937; F. Kavka, *Dějiny Česko-Slovenska do roku 1437*, Praha 1971; J. Žemlička, *Století posledních Přemyslovců. Český stst a společnost ve 13. století*, Praha 1986; V. Vaníček, *Velké dějiny zemí Koruny české*, t. 3 (1250–1310), Praha–Litomyšl 2002.

⁵ D. Dąbrowski, *Stosunki polityczne Lwa Daniłowicza z sąsiadami zachodnimi w latach 1264–1299/1301*, [w:] *Галичина та Волинь в добу середньовіччя. До 800-річчя з дня народження Данила*

словацьких⁶, українських⁷ та російських⁸. Краще з цих досліджень, на мій погляд, належить польському історику Норберту Міка⁹. Однак розгляд участі у цих подіях галицько-волинських Романовичів здебільшого займає маргінальне місце або ж здійснений поверхово. Так само на маргіналіях перебувають генеалогічні аспекти, без аналізу яких складно зрозуміти причини і мотиви учасників цієї боротьби.

Дослідники давно звернули увагу на те, що окремі виступи Данила Романовича проти угорського короля у 1230-х рр. збігаються за часом з аналогічними діями австрійського герцога Фрідріха II Сварливого. Це зближення австрійських Бабенбергів з галицькими Романовичами не було випадковим. Австрійський герцог Леопольд VI фон Бабенберг був одружений з Феодорою Ангеліною, дочкою візантійського василевса Ісаака II Ангела або, радше, його племінницею, дочкою молодшого брата Іоанна¹⁰. Тобто мати

Галицького, вип. 3, Львів 2001, с. 42–69; M. Bartnicki, *Polityka zagraniczna księcia Daniela Halickiego w latach 1217–1264*, Lublin 2005.

⁶ V. Adamovič, *Roman Danielovič a Rakúsko*, „Medea. Studia mediaevalia et antiqua”, t. XVI (2012), Univerzita Komenského v Bratislave 2013, s. 43–52.

⁷ М. Ф. Котляр, *Історія дипломатії Південно-Західної Русі*, Київ 2002, с. 112–118; Л. Войтович, *Союз Галицьких Романовичів з Австрією та Чехією у XIII ст.*, „Проблеми слов'янознавства”, вип. 56, Львів 2006, с. 263–273; Idem, *Лев Данилович, князь галицько-волинський (бл. 1225 – бл. 1301)*, Львів 2014, с. 72–84, 181–191; Idem, *Галич в політичному житті Європи XI–XIV століть*, Львів 2015, с. 202–224, 339–343, 420–433; Головка О. Б., *Корона Данила Галицького. Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя*, Київ 2006, с. 313; І. Паршин, *Галицько-чеський союз у битві при Дюрнкруті 1278 року (на основі “Hermannii Altahensis annales”)*, “Вісник Прикарпатського університету. Історія”, вип. 21, Івано-Франківськ 2012, с. 156–160; Idem, *Битва при Дюрнкруте 26 августа 1278 г.: альянс Льва Даниловича и Пшемьсла II Оттокара*, “Rossica Antiqua”, Санкт-Петербург 2012, № 1(5), с. 95–106; Idem, *Участь Данила Романовича у боротьбі за Австрійську спадщину Бабенбергів*, “Дрогобицький краєзнавчий збірник”, вип. 16, Дрогобич 2012, с. 40–48; Idem, *Участь Лева Даниловича у битві при Дюрнкруті 1278 року (на підставі латиномовних джерел XV століття)*, “Княжа доба: історія і культура”, вип. 6, Львів 2012, с. 187–193; Idem, *Князь Роман Данилович на сторінках західноєвропейських хронік XIII–XIV ст.*, “Записки НТШ”, т. 264, Львів 2012, с. 357–367; Idem, *Leon rex ruthenorum на сторінках Анонимі Leobiensis Chronicon*, „Sredniowiecze Polskie i Powszechnie”, t. 5(9), Katowice 2013, s. 86–94; Idem, *Галицькі війська у битві при Дюрнкруті 1278 року: факти і здогади*, “Вісник Львівського університету”, Серія історична, вип. 48, Львів 2013, с. 45–60.

⁸ А. В. Майоров, *Даниил Галицкий и Фридрих Воинственный: русско-австрийские отношения середины XIII века*, “Вопросы истории”, Москва 2011, № 7, с. 32–52; Idem, *Русь, Византия и Западная Европа. Из истории внешнеполитических и культурных связей XII–XIII вв.*, Санкт-Петербург 2011, с. 668–671.

⁹ N. Mika, *Walka o spadek po Babenbergach 1246–1278*, Racibórz 2008.

¹⁰ A. Thiele, *Erzählende genealogische Stammtafeln zur europäischen Geschichte*, bd. 1, Frankfurt-am-Main 1993, taf. 116, 204; D. Schwennike, *Europäische Stammtafeln: Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten. Neue Folge*, bd. I.1, Frankfurt-am-Main 1998, taf. 39, 85; G. Scheibelreiter, *Die Baben-*

герцога Фрідріха II Бабенберга, як і її сестра Єфросинія¹¹ – друга дружина Романа, тривалий час була регентшею і визначала політику Австрії. Обидві жінки сприяли зближенню своїх політичних інтересів. Тому і австро-угорські війни співпадають із загостренням стосунків Романовичів з Угорщиною. Фрідріх II та Данило Романович були двоюрідними або троюрідними братами. Отож, родинні зв'язки в даному випадку скріплювали природній політичний союз. Тому обидві сторони узгоджували свої дії стосовно угорського короля Бели IV.

Ситуація несподівано змінилася у 1236 р. Герцог Фрідріх II вступив в конфлікт з матір'ю, яка намагалася і далі спрямовувати його політику. Врешті колишня регентша була прогнана сином і для захисту звернулася до імператора Фрідріха II Гогенштауфена. Можна не сумніватися, що герцогиня з відповідним посланням звернулася і до своєї сестри Єфросинії-Анни, матері Данила Романовича, яка і в монастирі зберігала вплив на сина. Бо, як встановив російський дослідник Олександр Майоров, в назриваючому конфлікті Данило Романович відмовився підтримати герцога Фрідріха II, за що отримав від імператора 500 марок сріблом як компенсацію за похід в Австрію. На думку вченого, Данило Романович, після пошуків контактів з імператором у 1235 р., був присутнім на з'їзді у Відні у 1237 р., де нибито отримав королівську корону від Фрідріха II Гогенштауфена¹². Ця гіпотеза залишається відкритою, але можна не сумніватися, що зміна стосунків з австрійським герцогом вплинула на позицію угорського короля, який призупинив підтримку претендента на Галицьку спадщину Ростислава Михайловича.

Герцог Фрідріх II Сварливий загинув у битві з угорським військом на р. Лейте 15 червня 1246 р. від руки „короля Русі”, який брав участь у цій битві¹³. Здогадка О.Майорова ніби цим *королем* був Данило Романович¹⁴, яка спирається лише на авторську інтерпретацію джерел в дусі авторської

berger, Wien-Köln-Weimar 2010, s. 278; Л. Войтович, *Союз Галицьких Романовичів з Австрією*, с. 263–273.

¹¹ А. Майоров, *О происхождении второй жены Романа Мстиславича: дочь императора Исаака II в Галицко-Волынской Руси*, „Карпати: людина, етнос, цивілізація”, вип. 2, Івано-Франківськ 2010, с. 41–51.

¹² А. В. Майоров, *Даниил Галицкий и Фридрих Воинственный*, с. 32–52.

¹³ *Annales Millicensium continuatione Sancti Rudberti Salisburgenses a. 1-1286*, ed. W. Wattenbach, „Monumenta Germaniae Historica. Scriptores”, t. 9, Hannoverae 1851, p. 559; *Annales sancti Rudberti Salisburgenses a. 1-1286*, ed. W. Wattenbach, Ibidem, p. 789; *Annales Waldemarianis*, ed. G. Waitz, Ibidem, t. 29, Hannoverae 1892, p. 179.

¹⁴ А. В. Майоров, *Русь, Византия и Западная Европа*. Санкт-Петербург 2011, с. 668-671.

гіпотези про отримання Данилом Романовичем королівської гідності до цієї битви, виглядає помилковою: більшість дослідників, виходячи із джерельного матеріалу, вважають, що мова йшла про Ростислава Михайловича, який безсумнівно брав участь у цій битві¹⁵.

Смерть Фрідріха II Бабенберга, який не мав прямих спадкоємців, відкрила проблему Австрійської спадщини. На підставі *Privilegium minus*, дарованого герцогу Генріху II Язомирготу імператором Фрідріхом I Барбаросою, у родині Бабенбергів успадкування престолу відбувалося *по мечу і по кужелю*¹⁶, тобто як по чоловічій так і по жіночій лініях. Тому по смерті Фрідріха II головним претендентом на австрійський престол був чеський принц Владислав, син короля Вацлава (1228–1253), одружений з племінницею герцога – Гертрудою, дочкою Генріха, старшого брата Фрідріха II, який помер у 1228 р., ще за життя батька. Владислав був визнаний австрійською елітою і зайняв престол Бабенбергів. Але його рання смерть (3 січня 1247 р.) знову залишила відкритою австрійської спадщини. Папа римський Інокентій IV висунув претендентом баденського маркграфа Германа V Церінгена, який став другим мужем Гертруди. Герман помер 4 жовтня 1250 р. і знову виникла проблема Австрійської спадщини. Цим відразу ж скористався чеський король Вацлав II, одруживши 12 лютого 1252 р. свого сина маркграфа моравського Пшемисла Оттокара із значно старшою за нього сестрою Фрідріха II –

¹⁵ F. Palacký, *O Ruském knížetě Rostislawowi, otci královně české Kunhuty, a rodu geho rozbor kritický*, „Časopis českého museum“, r. 16, Praha 1842, sw. 1, s. 34; H. von Zeisberg, *Friedrich II der Streibar*, „Allgemeine Deutsche Biographie“, bd. 7, Leipzig 1877, s. 580–585; G. Wenzel, *Rostizlaw galicziai herczeg, IV Béla Magyar királynak veje*, „Értezesek a történelmi Tudományok köréből“, k. 13, Budapest 1887, sz. 8, 7 old; A. Lhotsky, *Friedrich II*, „Neue Deutsche Biographie“, bd. 5, Berlin 1961, s. 524; M. Font, *Árpád-házi királyok és Rurikida fejedelmek*, Szeged 2005; T. Jacques, *Dictionary of Battles and Sieges*, Westport–London 2007, p. 579; J. Preiser-Kapeller, *Von Ostarrichi an den Bosphorus. Ein Überblick zu den Beziehungen im Mittelalter*, „Pro Oriente Jahrbuch 2010“, Wien 2011, s. 66–77; W. Nagirnyj, *Polityka zagraniczna księstw ziem halickiej i wołyńskiej w latach 1198 (1199) – 1264*, Kraków 2011, s. 227–228; А. В. Мартынюк, *Князь Ростислав в битве на реке Лейте: “русский эпизод” австрийской истории*, „Древняя Русь: вопросы медиевистики“, Москва 2013, № 2 (52), с. 49–55; Л. Войтович, *Спірні питання галицько-волинської історії: відкриття дискусії*, „Княжа доба: історія і культура“, вип. 8, Львів 2014, с. 360–371; Idem, *О некоторых спорных проблемах изучения Галицко-Волинской Руси времен Романа Мстиславича и Даниила Романовича (заметки о новейшей историографии)*, „Русин“, Кишинев 2014, № 1(35), с. 52–63; *Його ж. Галич у політичному житті Європи XI–XIV століть*. Львів, 2015. С. 202–207; М. Волощук, *“Русь” в Угорському королівстві (XI – друга половина XIV ст.): суспільно-політична роль, майнові стосунки, міграції*, Івано-Франківськ 2014, с. 354.

¹⁶ A. Herrich, *Privilegium minus. Das staufische Kaisertum und die Babenberg in Osterreich*, Wien 1972; 2 Aufl, Wien 1976; E. Zöllner, *Das Privilegium minus und seine Nachfolgebestimmungen in genealogischer Sicht*, „Mittellungen des Instituts für Osterreichische Gaschichtsforschung“, bd. 86, Wien 1978, s. 1–26.

Маргаритою, вдовою німецького короля Генріха VII Гогенштауфена¹⁷. Щоб запобігти цій декларації претензій Пшемислідів на австрійський престол угорський король Бела IV, до якого звернулася по захист своїх прав герцогиня Гертруда фон Бабенберг, зустрівся на з'їзді у Пожоні (Братиславі) з Данилом Романовичем¹⁸.

Угорський король не мав сина, якого можна було би одружити з Гертрудою, легітимізувавши таким чином перехід до нього Австрійського герцогства. Ситуація ускладнювалася хаосом в імперії, коли відлучений від церкви імператор Фрідріх II втратив реальну владу за межами далекого Сицилійського королівства. За такої ситуації угорський король готовий був посадити на австрійський престол сина свого свата Романа Даниловича. Одруження князя Романа з Гертрудою робило його легітимним герцогом, претензії якого могли підтримати об'єднані угорсько-русько-польські війська (король розраховував на двох польських зятів). Ставши герцогом, Роман, нові володіння якого відділялися угорськими землями від Галицько-Волинської держави, мусив би орієнтуватися на Угорщину, а за допомогу передав би Белі IV герцогство Штирію. Зрозуміло, що утвердження чеського принца в Австрії було небажаним для угорського короля і загрожувало його інтересам. Шлюб Романа Даниловича з Гертрудою Бабенберг відбувся після пожоньської зустрічі у 1252 р. в тому ж самому замку Гайнбурзі, де перед цим вінчалися Пшемисл Оттокар з Маргаритою Бабенберг¹⁹.

Ще Володимир Пашуто звернув увагу на розуміння літописцем важливості цієї війни²⁰. Микола Котляр, в цілому негативно оцінюючи боротьбу за спадщину Бабенбергів та її наслідки, стверджував, що у Данила Романовича були наміри створити спільну русько-австрійську державу²¹. Слідом за Іваном Крип'якевичем, який допускав, що Данило Романович “захопився планом посадити одного із синів на австрійському престолі, щоб в час загрози від ординців мати тут резерв для князівської сім'ї”²², на ординські мотиви змін у політиці галицько-волинського князя вказував польський дослідник Маріуш Бартніцкий²³. Даріушем Домбровським була висунена версія

¹⁷ Войтович Л., Целуйко О., *Правлячі династії Європи*, Біла Церква 2008, с. 38, 326.

¹⁸ *Ипатьевская летопись*, “Полное собрание русских летописей”, т. 2, Москва 2001, стб. 814.

¹⁹ *Continuatio Sancti Crucensis II*, ed. W. Wattenbach, “Monumenta Germaniae Historica. Scriptores”, t. 9, Hannoverae 1925, p. 643; *Paltrami seu Vatzonis consulis Vienensis chronicon Austriacarum*, ed. H. Pez, “Scriptores Rerum Austriacarum veteres ac genuini”, t. 1, Lipsiae 1721, col. 714.

²⁰ В. Т. Пашуто, *Очерки по истории Галицко-Волинской Руси*, Москва 1950, с. 258.

²¹ Н. Ф. Котляр, *Дипломатия Южной Руси*, Санкт-Петербург 2003, с. 140.

²² І. Крип'якевич, *Галицько-Волинське князівство*, Львів 1999, с. 117.

²³ M. Bartnicki, *Polityka zagraniczna księcia Daniela Halickiego w latach 1217–1264*, Lublin 2005,

вимушеної участі в цих подіях галицько-волинського князя під впливом і в інтересах угорського короля Бели IV²⁴.

Що ж змусило Данила Романовича вв'язатися у боротьбу за Австрійську спадщину в розпал переговорів з римським папою, формування антиординської коаліції та проведення військової реформи? При всій запальності свого характеру, яка особливо проявлялася під час битв, назвати цього князя авантюристом в політиці не можна. Напевно, все-таки інтереси Данила Романовича і Бели IV в австрійському питанні збігалися. Утвердження сина в самому серці Європи ще тісніше зближало Данила Романовича з європейськими володарями, яких він хотів залучити до боротьби з монголами. Після шлюбу з Гертрудою Бабенберг законність претензій Романа Даниловича визнала також і австрійська еліта, зокрема ландріхтер Австрії і герцогський шенк граф Генріх фон Хассбах, його брат Ульріх, брати Бернгард і Генріх Пройсели, Конрад фон Васербург, Оттон фон Майсау, Конрад фон Фалькенберг, Конрад фон Гімберг, Генріх фон Ліхтенштейн, Ульріх фон Гюттендорф, Крафт фон Слеюц і Оттон фон Лейсс, які пізніше звинувачували князя Романа Даниловича у зраді через відмову подальшої боротьби за австрійський престол²⁵.

Союзникам необхідно було силою відстояти права Романа Даниловича з якими Пшемисліди не збиралися рахуватися. Потужна коаліція Бели IV та Данила Романовича, до якої приєдналися польські князі зяті угорського короля (краківський князь Болеслав Сором'язливий і його племінник молодий ленчинський князь Лешек Чорний), васальні сербські і болгарські князі та половці²⁶ і литовські свояки Данила Романовича, здавалося легко повинна була здолати чеські війська. Війна розпочалася вторгненням половців у другій половині 1252 р. в Мораву. Наприкінці весни – на початку літа 1253 р. до Чехії вторглися галицько-волинські, польські та литовські війська. Біля міста Козлій (нині Козле на березі Одри на території Польщі) князь Лев Данилович з дружинами литовських князів Товтивіла та Едивіла і галицьким полком двірського Андрія відділився від основних сил і став пустошити чеські землі, відволікаючи сили чеського короля від походу до

s. 188–189.

²⁴ D. Dąbrowski, *Stosunki pomiędzy Romanowiczami a królem Węgier Belą IV i niektórymi książętami polskimi w latach 1235-1240*, "Княжа доба: історія і культура", вип. 1, Львів 2007, с. 83–87.

²⁵ N. Mika, *Walka o spadek po Babenbergach 1246–1278*, Racibórz 2008, s. 40.

²⁶ *Kosmova letopisu pokračovatele*, vydavatel J. Emler, prekladatel V. V. Tomek, „Fontes rerum Bohemicarum”, t. 2, Praha 1874, s. 316.

Австрії. Потім він вчасно підійшов під Опаву, яку тримали в облозі Данило Романович та поляки²⁷.

Здобуття Опави та битва під Оломоуцем (25 квітня 1253 р.) давали надію на швидке переможне закінчення війни. У цій ситуації чеська сторона пропонувала Романові Даниловичу розділити австрійську спадщину. Але 23 вересня 1253 р. помер чеський король Вацлав I й у жовтні Пшемисл II Оттокар був коронований королем Чехії, що спричинилося до втручання папи Інокентія IV. Монголи чітко дали зрозуміти, що вважають папу ворогом. Відношення до нього було сформоване в посланні великого каана Гуюка від 3–11 листопада 1246 р. (останні дні джамада-аль-ахар року 644): “Ти сам на чолі королів, всі разом без виключення, прийдіть запропонувати нам службу і покору. З того часу ми будемо вважати вас підкореними. І якщо ви не підете за Божим велінням і будете противитися нашим наказам, то ви станете ворогами”²⁸. Незважаючи на постійні пошуки порозуміння та надії, які спричинила інформація, що старший син і спадкоємець Бату – Сартак є християнином, досягнути прийнятних результатів не вдалося. Посланому французьким королем Людовиком IX францисканцю Гільому де Рубруку, який у 1253 р. прибув до Сартака, даруючи йому євангеліє, псалтир, кадило і розп’яття, монгольський оглан відмовив у розмові, відіславши до батька, а його секретар Колка, християнин-несторіанин за віросповіданням, заявив монахам: “не смійте говорити, що наш пан християнин, він монгол”²⁹. Монголи вірили, що їх *Тенгри* (Небо) – верховний Бог всіх народів, які в тій чи іншій мірі вірили в нього через своїх богів, тому підтримували всі релігії. Сартак, оточення якого складали несторіани і улус якого охоплював князівства Північно-Східної Русі, більше схилився до християнства, але назвати його християнином можна було тільки умовно³⁰. Надії, звичайно були, вони відбиті і у джерелах, які часто видавали бажане за дійсне, в реальності ж монгольська еліта залишалася прагматично монгольською і продовжувала політику реалізації завоювання світу, яке начебто *Тенгри* доручив Чингізхану³¹. Тому папа трудився над організацією своєрідного санітарного

²⁷ *Ипатьевская летопись*, стб. 827–828.

²⁸ Pelliot P., *La letter du Grand Khan Güyük a Innocent IV*, “Revue de l’Orient Chrétien”, 3-e serie, vol. 23, Paris 1922–1923; Джованни дель Плано Карпини, *История монгалов*. Гильом де Рубрук, *Посольство в Восточные страны*, перевод А. И. Малеина, Москва 1957, прим. 217.

²⁹ *Ibidem*, с.114–115.

³⁰ В. В. Бартольд, *Мусульманские известия о Чингизидах-христианах*, “Записки Восточного отделения Императорского археологического общества”, т. 6, Санкт-Петербург 1891, с. 330–331.

³¹ Ю. В. Сочнев, *Христианство в Золотой Орде в XIII в.*, [в:] *Из истории Золотой Орды*, Казань 1993; Г. Р. Галданова, *Эволюция представлений о тэнгри (по текстам монгольских об-*

кордону з християнських держав вздовж умовної лінії фронту, якою були межі впливів Орди. Папа був реальним політиком і готував хрестовий похід проти монголів, який не був реалізований через постійні конфлікти з імператором Фрідріхом II, а також байдуже ставлення європейських володарів, які не бачили перспективи далі власних кордонів³². Можливість великої війни між центральноєвропейськими володарями, якою могли скористатися монголи, занепокоїла понтіфіка. Свою позицію папа Інокентій IV обґрунтовував побоюванням, що продовження цього конфлікту може закінчитися підпорядкуванням цих християнських держав монголам³³. Така розв'язка подій видавалася доволі реальною.

Завершувалися переговори Данила Романовича з папою. Конфронтація з литовським королем Міндовгом закінчилася компромісним миром, який в кінці 1253 р. був скріплений шлюбом Шварна Даниловича з дочкою Міндовга³⁴. Навряд чи вартує розглядати цю акцію ізольовано від переговорів з Римом. Приймавши титул *короля Русі* (а не *короля Галичини і Володимирії* як перед ним угорські королі та принц Калман), Данило Романович без сумніву підкреслив цим свої претензії на всю Русь, а це був виклик Золотій Орді, яка не могла не реагувати³⁵. За таких умов Данило Романович просто не міг

рядников), [в:] *Средневековая культура Центральной Азии: письменные источники*, Улан-Удэ 1995; И. В. Белозеров, *К вопросу о восприятии чужих религий монголами времен империи (XIII в.)*, [в:] *Проблемы истории и культуры кочевых цивилизаций Центральной Азии*, т. 2, Улан-Удэ 2000; Н. В. Абаев, В. Р. Фельдман, Л. К. Хортек, “Ак чаяан” и “тэнгрианство” как духовно-культурная основа кочевнической цивилизации тюрко-монгольских народов, “*Мир Центральной Азии. Культурология. Философия. Источниковедение*”, т. 3, Улан-Удэ, 2002; Н. А. Аюрова, *Религиозная ситуация в Великой Монгольской империи*, [в:] *Чингиз-хан и судьбы народов Евразии*, Улан-Удэ 2003; П. Б. Коновалов, *Культ Мунхэ Тэнгри у средневековых монголов и его истоки*, [в:] *Чингиз-хан и судьбы народов Евразии*, Улан-Удэ 2003; Т. И. Султанов, *Чингис-хан и Чингизиды. Судьба и власть*, Москва 2006; Ю. И. Дробышев, *Мандат Неба в руках монголов*, [в:] *Basileus: сб. статей, посвященный 60-летию В. В. Васильева*, Москва 2007; А. Г. Юрченко, *Хан Узбек. Между империей и исламом. Структуры повседневности*, Санкт-Петербург 2012, с. 40–45, 64–100.

³² J. Umiński, *Niebezpieczeństwo tatarskie w połowie XIII wieku a papież Innocenty IV*, Lwów 1922, s. 92.

³³ *Vetera monumenta historica Hungariae sacram illustrantia*, ed. A. Theiner, t. 1, Romae 1859, nr 431, p. 227; *Monumenta Germaniae Historica. Epistolae saeculi XIII e regestis pontificum Romanorum selecte*, ed. C. Rodenberg, vol. 3, Berlin 1894, nr. 273, p. 238; *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae*, vol. 5.1, ed. G. Friedrich, Prague 1907, nr. 20, p. 57–58.

³⁴ *Ипатьевская летопись*, стб. 830.

³⁵ Я. Д. Исаевич, „*Королевство Галиции и Володимирии*” и „*Королевство Руси*”, “*Древнейшие государства на территории СРСР*”, 1985 г., Москва 1986, с. 62–63; Idem, *Галицько-Волинське князівство доби Данила Галицького та його нащадків (Замість передмови)*, [в:] *Історичні та культурологічні студії, т. 3. Галичина і Волинь у добу середньовіччя. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького*, Львів 2001, с. 3–9; Idem, *До історії титулатури володарів у Східній Європі*, “*Княжа доба*”, вип. 2, Львів 2008, с. 3–29; Л. Войтович, *Нащадки Чингіз-хана. Вступ до*

продовжувати боротьбу за Австрійський престол. Бела IV легко погодився на переговори, так як він не стільки допомагав союзникові, як сам намагався оволодіти австрійськими землями. Якщо не вдалося здобути всю Австрію, то вартувало отримати хоча б якусь частку. Заложником цієї складної політичної ситуації став Роман Данилович. Чехи обложили його в замку Гайнбург, а родичі не давали допомоги. Рятуючи мужа, Гертруда добровільно погодилася на розрив шлюбу³⁶. До такого виходу Романа теж, ймовірно, підштовхували і угорський король і батько та інші родичі. Але для сучасників таке рішення виявилось цілком несподіваним, що й знайшло своє відбиття у джерелах³⁷ (деякі хроністи навіть писали „qui dum proficere non posset, reversas ad partes suas uxore sua relicta minus honeste”³⁸).

Після усунення Романа Даниловича як претендента сторони легко дійшли згоди в травні 1254 р., підписавши відповідні угоди у Буді та Пожоні. Пшемисл II Оттокар отримав Австрію, погодившись на передачу Штірії синові Бели IV – Стефанові³⁹.

А князь Роман Данилович, який повернувся з Австрії у 1254 р., відразу ж отримав від короля Міндовга в лен Новоградське князівство. Такий крок литовського короля не міг бути випадковим. Напевно папа Інокентій IV доклав зусиль до цього компромісу, який мав гарантувати мир в Центральній-Східній Європі. Міндовг, який напередодні прийняв християнство і отримав від папи королівську корону, а також вніормував свої відносини з Данилом Романовичем, скріпивши союз родинними зв'язками, погодився на цей компроміс.

генеалогії Чингізидів-Джучидів, Львів 2004, с. 101–103; Д. Гарді, „*Rex Ruscie*” olim „*rex Gallicie*” [в:] *Дрогоичинь 1253*, Івано-Франківськ 2008, с. 37–49.

³⁶ M. Fischer, *Merkwürdiger Schicksale des Stiftes und der Stadt klosterneuburg aus Urkunden gezogen II (Urkundenbuch)*, Wien 1815, nr 60; *Fontes Rerum Bohemicarum*, t. 2, Praha 1874, p. 289; t. 3, Praha 1875, p. 312; *Continuatio Garstensis*, ed. W. Wattenbach, „*Monumenta Germaniae Historica. Deutsche Chroniken*“, t. 9, Hannoverae 1925, p. 599.

³⁷ *Viti Arnpeccii Chronicon Austriacarum*, ed. H. Pez, „*Scriptores Rerum Austriacarum veteres ac genuini*“, t. 1, Lipsiae 1721, Col. 1218; *Österreichische Chronik von den 95 Herrschaften*, hrsg. J. Seemüller, „*Monumenta Germaniae Historica. Deutsche Chroniken*“, t. 6, Hannoverae et Lipsae 1909, p. 115; *Continuatio Garstensis*, p. 599; *Continuatio Claustro-neoburgensis I*, „*Monumenta Germaniae Historica. Deutsche Chroniken*“, t. 9, Hannoverae 1925, p. 612; *Continuatio Sanctucensis II*, ibidem, p. 643; *Continuatio Florianensis*, ibidem, p. 747.

³⁸ „*котрий, коли утвердитись був не здатен, вернувся до своїх країв, не достойно дружину власну покинувши*” (*Continuatio Praedicatorum Vindobonensium*, ed. W. Wattenbach, „*Monumenta Germaniae Historica. Deutsche Chroniken*“, t. 9, Hannoverae 1925, p. 727).

³⁹ K. Hoensch, *Přemysl Otakar II. von Böhmen. Der goldene König*, Graz–Wiedeń–Köln, 1989, s. 44–48, 112–120.

Напевний час конфлікт було залагоджено. Однак, остаточно утвердившись в Австрії, Пшемисл II Оттокар у 1260 р. розлучився з Маргаритою Бабенберг. Дітей у них не було, а значно старша за нього дружина йому просто набридла. Розлучення, однак, позбавляло Пшемисліда легітимних прав на спадщину за Бабенбергами, що давало підстави угорському королеві Белі IV для відновлення боротьби. Нова війна була короткотривалою і завершилася 12 червня 1260 р. битвою біля Кресенбрун у Штирії⁴⁰. Лицарське військо, очолене штирійським маршалом Ульріхом фон Вільдоном, ще до підходу військ короля Пшемисла II Оттокара розгромило армію короля Бели IV. У цій битві, брав участь і король Данило Романович з синами Мстиславом та Шварном. Після другого походу Бурундая він змушений був емігрувати і знайшов притулок у землях свата⁴¹.

Після цієї перемоги римський папа Урбан IV змусив Пшемисла II Оттокара та Бели IV укласти компромісний мир, скріплений 25 жовтня 1261 р. шлюбом чеського короля з внучкою угорського короля – Кунегундою, донькою князя Мачви Ростислава Михайловича та Анни Белівни, племінниці галицького князя Лева Даниловича⁴². Європа ще чекала вторгнення монгольських полчищ хана Берке.

Використовуючи сприятливу кон'юнктуру після миру 1261 р., Пшемисл II Оттокар приєднав також Штирію, Каринтію, Крайну, Віндійську марку та Фріуль аж до Адріатичного моря. 3 травня 1270 р. помер король Бела IV. Його наступник Стефан V зразу відновив війну проти короля Пшемисла II Оттокара, якого вважав своїм головним ворогом, особливо після втрати Штирії у 1271 р. Краківський князь Болеслав Сором'язливий та галицько-волинський князь

⁴⁰ *Continuato Praedicatorum Vindobonensium*, p. 728.

⁴¹ “Danielem regem Russiae et filios eius et caeteros Ruthenorum ac Tataros (Данилом королем Русі з своїми синами та формаціями русі і татар)” (*Monumenta Germaniae Historica. Deutsche Chroniken*, t. 9, Hannoverae 1925, p. 184). *Chronica S. Petri Erfordensis moderna*, ed. O. Holder-Egger, [in:] *Monumenta Erphesfurtensia saec. XII. XIII. XIV*, Hannoverae-Lipsiae 1899, p. 250; I. Szaraniewicz, *Die Hypatios-Chronik als Quellen*, [in:] *Beitrag zur österreichischen Geschichte*, Wien, 1872, s. 84, 144–145; М. Кордуба, *Участь Данила в битві під Кресенбрун*, “Записки НТШ”, т. 10, Львів 1896, с. 1–2; М. Грушевський, *Історія України-Руси*, т. 3, Львів 1905, с. 519; Л. Войтович, *Остання еміграція короля Данила Романовича*, “Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки”, № 13, Луцьк 2009, с. 89–96; Idem, *Війна з монголами на Волині у 1258–1260 роках*, “Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки”, № 22, Луцьк 2010, с. 9–13; Idem, *Останні роки короля Данила Романовича*, “Вісник Львівської комерційної академії”, серія гуманітарних наук, вип. 10: Ювілейний збірник на пошану Степана Гелея, Львів 2011, с. 100–106.

⁴² *Continuatio Lambacensis*, ed. W. Wattenbach, “*Monumenta Germaniae Historica. Deutsche Chroniken*”, t. 9, Hannoverae 1925, p. 560; M. Wertner, *Az Árpádok czaládi*, Nagy Becskerek 1892, 527–536 old.

Лев Данилович виступили на підтримку свояка угорського короля Стефана V, атакувавши союзника Пшемисла II Оттокара врацлавського князя Генріха Пробуса. Лев Данилович залучив до цього походу волинських і литовських князів⁴³. Війна завершилася перемир'ям, підписаним 2 липня 1271 р. в таборі поблизу Пожоння (Братислави), після чого укладено мир, підписаний у Празі 14 липня 1271 р. До обидвох документів Стефан V включив і “зятя нашого Льва руського князя” (“Leonem generum nostrum Ruthenorum ducem”), а також його братів⁴⁴.

Бунт бана Славонії Йоахіма Гуткеледа, несподівана смерть короля Стефана V (6 серпня 1272 р.) і боротьба за угорський престол привели до того, що Лев Данилович та Болеслав Сором'язливий стали союзниками Пшемисла II Оттокара (однією з причин такого союзу було підступне вбивство їх родича, одного з угорських претендентів, князя Мачви Бели Ростиславовича в листопаді 1272 р.). Союз цей остаточно сформовано в Опаві наприкінці 1273 – на початку 1274 р.⁴⁵ До нього активно долучився також цілий ряд польських князів, причому не лише з числа сілезьких, які здавна тяжіли до Чехії.

Барон Гуткелед, який у 1273 р. очолив Королівську раду у ранзі королівського надскарбія і братиславського жупана (*magister tauarnicorum et comes de Posonio*⁴⁶), не міг не помітити небезпеки від сусідів, які вважали його головним ворогом, бо розуміли, що юний король Ласло ще не бере участі у державних справах. За таких умов для Угорщини було дуже важливо зберегти давній союз із сюзереном *королівства Русі*. Шукаючи компромісу в цій напруженій ситуації, барон поспішив одружитися з Марією, дочкою Романа Даниловича та Гертруди Бабенберг⁴⁷. Марія була спадкоємницею частини Штірії з центром у Юденбурзі і племінницею Лева Даниловича. Через цей шлюб барон сподівався домовитися з усіма сусідами. Але бажаного

⁴³ *Ипатьевская летопись*, стб. 870; *Schlesisches Urkundenbuch*, t. 4, ed. Winfried Irgang, Köln-Wien, 1988, nr. 124–127.

⁴⁴ *Vetera monumenta historica Hungariam sacram illustrantia*, ed. A. Theiner, vol. 1 (1216–1352), Roma 1859, nr. 80; *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae*, ed. J. Emier, vol. 2 (1253–1310), Praga 1872, nr. 753; *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae*, ed. J. Šebánek i S. Dušková, t. 5/2, Praga 1981, nr. 636–637.

⁴⁵ Л. Войтович, *Лев Данилович и загадки “австрийского узла” (1272–1278)*, “*Rossica Antiqua*”, 2011, № 2(4), с. 120–139; Idem, *О времени включения Закарпатья в состав Галицко-Волинского государства*, “*Русин*”, международный исторический журнал, Кишинев 2011, № 4 (26), с. 5–25, 160–167.

⁴⁶ *Codex diplomaticus patrius Hungaricus*, t. 2, Győrött–Budapest, 1867, nr. 7, p.12–14.

⁴⁷ G. Kristó, *Magyarország története 895–1301*, Budapest 2006, 263–265. old.

результату він не добився. Більше того, Пшемисл II Оттокар, як верховний сюзерен Штірії, не визнав за ним штирійських володінь Марії.

Тим часом 1 листопада 1273 р. рейхстаг німецьких князів обрав королем графа Рудольфа фон Габсбурга. Чеський король, який сам претендував на німецьку корону, не захотів визнати обрання володаря незначних швейцарських графств Габсбург і Лауфенбург. Щоб змусити Пшемисла II Оттокара визнати своє обрання, король Рудольф у 1274 р. висунув широку програму повернення самовільно захоплених після 1245 р. імперських ленів (до яких в першу чергу належала Австрія). А коли чеський король і австрійський герцог проігнорував цю програму і не склав васальної присяги, оголосив його зрадником і несподівано вторгнувся до Австрії у 1276 р. Заскочений зненацька і не готовий до боротьби, Пшемисл II Оттокар за Віденським трактатом 25–26 листопада 1276 р. віддав Австрію королю Рудольфу I Габсбургу⁴⁸.

Але обидві сторони готувалися до війни. Молодий угорський король Ласло IV, шукаючи підтримки в боротьбі з баронами, перетворився на палкого прихильника Рудольфа Габсбурга, підштовхуючи останнього до війни. 13 липня 1277 р. було укладено угорсько-німецький союз, а 11 серпня 1277 р. обидва королі зустрілися в Хеймбурзі на австрійсько-угорському пограниччі⁴⁹.

У свою чергу Пшемисл II Оттокар теж шукав тіснішого зближення зі своїми союзниками. На думку видного польського генеалога Казимира Ясінського, між 1275–1278 рр. укладено угоду, скріплену шлюбом Казимира, старшого сина опольського князя Владислава, з Оленою з роду Романовичів⁵⁰. Цю версію підтримав Станіслав Срока⁵¹. За Д. Домбровським, Олена була донькою Лева Даниловича⁵². Такий шлюб, з огляду на близькі стосунки опольського князя з Пшемислом II Оттокаром, мав би означати підтвердження і чесько-галицького союзу⁵³. Вітку 1277 р. імперські дипломати вважали руських

⁴⁸ *Continuatio Vindobonensis*, ed. W. Wattenbach, "Monumenta Germaniae Historica. Scriptores", t. 9, Hannoverae 1851, p. 709.

⁴⁹ *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*, ed. G. Fejer, t. 5, vol. 2, Buda 1829, p. 388–393.

⁵⁰ K. Jasiński, *Rodowód Piastów śląskich*, t. 3, Wrocław 1977, s. 35–38.

⁵¹ S. Sroka, *Z dziejów stosunków polsko-węgierskich w późnym średnowieczu*, Kraków 1995, s. 34–36.

⁵² D. Dąbrowski, *Rodowód Romanowiczów książąt halicko-wołyńskich*, Poznań–Wrocław 2002, s. 217–225.

⁵³ D. Dąbrowski, *Stosunki polityczne Lwa Daniłowicza z sąsiadami zachodnimi w latach 1264–1299–1300 r.*, [w:] *Галичина та Волинь у добу середньовіччя. Історичні та культурологічні студії*, т. 3. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького, Львів 2001, с. 49.

і польських князів союзниками чеського короля⁵⁴. Перед 21 січня 1278 р. до Лева Даниловича приїздив чеський дипломат (*venit de Russia*) Пардус, син Неплаха⁵⁵.

Рудольф Габсбург теж спробував поборотися за позицію руських князів. Німецький король взагалі старанно готував свої військові акції. 21 серпня 1277 р. він доручив провести переговори з руськими князями ченцю-мінориту Генріху фон Брене, молодшому синові Дітріха фон Веттіна, графа фон Брене, та Євдокії, доньки мазовецького князя Конрада та Агафії Святославівни⁵⁶. Батько Агафії князь Святослав Ігорович займав перемишльський престол у 1209, 1210–1211 рр. і родина мала зв'язки серед місцевої еліти. Перемишльський престол у 1240–1270 рр. займав Лев Данилович. Очевидно, що при німецькому дворі про це були добре поінформовані. Німецький дипломат не встиг виконати свою місію. Галицько-чеський союз, скріплений шлюбом доньки Лева Даниловича із спадкоємцем опольського князя, уже відбувся.

Війна розгорнулася у 1278 р. і завершилася жорстокою битвою поблизу Дюрнкрута (Сухих Крутів) на Моравському полі біля впадіння Морави до Дунаю неподалік від Відня 26 серпня 1278 р.⁵⁷ На стороні чеського короля виступали польські та руські війська його родичів-союзників⁵⁸. Загибель у цій битві короля Пшемисла II Оттокара розрубала “австрійський вузол” і перетворила Австрію на довговікову опору династії Габсбургів.

Після цієї битви розгорнулася важка і кривава конфронтація галицько-волинського князя Лева Даниловича з угорським королем, яка тривала аж до загибелі Ласло IV Куна 10 червня 1290 р. Після цього німецький король Рудольф Габсбург 31 серпня 1290 р. надав Угорщину як власний лен синові Альбрехту I, герцогу Австрії⁵⁹. Угорська знать підтримала племінника Бели IV – Андрія III, сина герцога Стефана. Війська нового короля Угорщини в червні 1291 р. вторглися до Австрії. Їм на допомогу виступили галицькі

⁵⁴ B. Włodarski, *Polska i Czechy w drugiej połowie XIII i na początkach XIV wieku (1250–1309)*, „Archiwum towarzystwa Naukowego we Lwowie”, t. 7, zes. 3, Lwów 1931, dz. 2, s. 78.

⁵⁵ *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae*, ed. J. Šebánek i S. Dušková, t. 5/1, Prague 1974, nr 50.

⁵⁶ N. Mika, *Walka o spadek*, s. 95.

⁵⁷ *Česko-rakouské vzťahy ve 13. století. Rakusko (včetně Štýrska, Korutan a Kraňska) v projektu velé říše Přemysla Otakara II*, „Sbornik příspěvků ze symposia konano 26–27. září 1996 ve Znojme”, red. M. Bláhová i I. Hlaváček, Praha 1998.

⁵⁸ Л. Войтович, *Галич у політичному житті Європи*, с. 430–433.

⁵⁹ H. N. Marchali, *Magyarország története az Árpádok korában 1038–1301*, Budapest 1896, 576–577 old.

дружини Лева Даниловича⁶⁰. Ця війна завершилася миром у Хайнбурзі 26 серпня 1291 р., за яким Альбрехт I визнав Андрія III королем Угорщини⁶¹.

ГЕНЕАЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ УЧАСТІ РОМАНОВИЧІВ У БОРОТЬБИ ЗА АВСТРІЙСЬКУ СПАДЩИНУ (1246–1278)

В дослідженні розглянені генеалогічні зв'язки основних учасників боротьби за Австрійську спадщину у 1246–1278 рр. Встановлено, що зв'язки Романовичів з Бабенбергами мали більш давнє підгрунття: Данило Романович і Фрідріх II Войовничий були двоюрідними або троюрідними братами. За таких умов шлюб Романа Даниловича з Гертрудою Бабенберг, ініційований угорським королем Белою IV, зацікавленим не допустити в Австрію Пшемислідів, був природнім продовженням цих зв'язків, які підтримала австрійська еліта. Частина цієї еліти не сприйняла відмову Романа від престолу, яка була результатом компромісної домовленості учасників боротьби за участі римського папи, викликані зміною політичної кон'юнктури і монгольської загрози. Бунт барона Гуткеледа і загибель короля Стефана V викликали різку зміну русько-угорських стосунків. Лев Данилович і його союзник-своєк краківський князь Болеслав Сором'язливий підтримали Пшемисла II Оттокара. Спроби барона змінити ситуацію, одружившись з Марією, дочкою Романа Даниловича і Гертруди Бабенберг, племінницею Лева Даниловича, результату не дали. Князь Лев підтримував Пшемисла II Оттокара аж до його загибелі, а по смерті короля Ласло Куна допоміг останньому з Арпадів відстояти угорський трон в боротьбі з Габсбургами.

Ключові слова: Австрійська спадщина, Романовичі, Бабенберги, Пшемисліди, Арпади, Габсбурги.

ГЕНЕАЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ИССЛЕДОВАНИЯ УЧАСТИЯ РОМАНОВИЧОВ В ВОЙНЕ ЗА АВСТРИЙСКОЕ НАСЛЕДСТВО

Это исследование является анализом генеалогических связей главных участников Войны за австрийское наследство в 1246-1278 годах. Это было определено, что семья Романович и Бабенберг были связаны семейными узами: Даниил Романович и Фридрих II Воитель были двоюродными братьями. В то время свадьба Романа Даниловича с Гертрудой Австрийской, инициированная венгерским королем Белём IV, который не хотел позволять Пржемысловичам вступить в Австрию, стала естественным продолжением связей, поддерживаемых австрийской элитой. Часть этой элиты не согласилась с отказом Романа от престола, что было результатом

⁶⁰ М. Грушевський, *Історія України-Руси*, т. 3, Львів 1905, с. 98–100. М. Грушевський, *Історія України-Руси*, т. 3, Львів 1905, с. 98–100.

⁶¹ *Codex diplomaticus Hungarie ecclesiasticus ac civilis*, t. 11, vol. 1, ed. G. Fejer, Buda 1844, p. 180.

компромиссного соглашения между участниками войны, с участием римского папы, вызванного изменением политической ситуации и монгольской угрозы. Восстание барона Гуткеледа и пропаша короля Стефана V вызвали резкое изменение российско-венгерских отношений. Лев Данилович и его союзник-шурин, краковський принц Болеслав V Стыдливый поддержали Пржемысла Отакара II. Попытки барона чтобы изменить ситуацию, такие как, например, свадьба с Марией, дочерью Романа и Гертруды, племянницу Льва Даниловича не принесли результатов. Принц Лев Данилович поддерживал Пржемысла Отакара II до самой смерти, а после смерти короля Ласло IV Куна, помог последнему из Арпадов защитить венгерский трон в борьбе против Габсбургам.

Ключевые слова: Австрийское наследство, Романовичи, Бабенберги, Пржемысловичи, Арпады, Габсбурги

GENEALOGICAL PROBLEMS OF RESERCH OF PARTICIPATION OF ROMANOVICHIS ARE IN FIGHT FOR AUSTRIAN INHERITANCE (1246–1278)

In research considered of genealogical copula of basic participanta of fight for the Austrian inheritance in 1246–1278. It is set that the copulas of Romanovich's from Babenberg's had more old seit: Daniel Romanovych and Frederic II the Quarrelsome were standard or second cousen. Therefore the Austrian elite supported marriage of Roman Danylovich with Gertrude Babenberg as natural continuation of these connectians. Marriage was initiated by Hungarian king by Bela IV, that did not want admit to Austrie of Przemysl's. Part of this elite took no denial Roman from the Austrian throne. This was the result of compromise between the participants of the fight at participation of the Papa, caused by the change of political situation and mongolian threat. Rebelling of baron Gutkeled and deathe of king Stefan V caused the dramatic change of the Russian-Hungarian relations. Lev Danilovych and his ally-brother-in-law are a Krakov's prince Boleslav Bashful supported of Przemysl II Ottokar. A baron entered into marriage with Maria, daughter of Roman Danilovych and Gertrude Baberberg, niece of Lev Danilovych, trying to change a situation. But it a result did not give. A prince Lev supported Przemysl II Ottokar up to his derth, and past mortem king Laslo Kun helped last from Arpad's to defend the Hungarian throne in a fight against Gabsburg's.

Keywords: the Austrian inheritance, Romanovych's, Babenderg's, Przemyslid's, Arpad's, Gabsburg's.

GENEALOGISCHE PROBLEME DER FORSCHUNG DER ROMANOWICZ-BETEILIGUNG IM KAMPF FÜR DAS ÖSTERREICHISCHE ERBE (1246-1278)

Im Rahmen der Studie wurde eine Analyse der genealogischen Verbindungen der Hauptkämpfer für das österreichische Erbe in 1246-1278 durchgeführt. Es wurde festgestellt,

dass die Verbinder Romanowicz und Babenberg einen sehr alten Untergrund hatten: Daniel Romanowitsch von Galizien und Friedrich der Streitbare – Vettern. Zu dieser Zeit war die vom ungarischen König Béla IV. initiierte Hochzeit von Roman Danilowicz mit Gertrud von Babenberg, die daran interessiert waren, Přemysliden zur Österreich nicht zulassen, eine von der österreichischen Elite unterstützte Beziehung. Ein Teil dieser Elite erhielt nicht die Weigerung Romans von Thron, die das Ergebnis einer Kompromissvereinbarung zwischen den Teilnehmern des Kampfes mit der Teilnahme des römischen Papst war, verursacht durch eine Änderung der politischen Situation und der mongolischen Bedrohung. Widerstand von Baron Hutkeled und der Tod von König Stephan V. verursachten einen drastischen Wandel der russisch-ungarischen Beziehungen. Leo I. von Galizien und sein Verbündeter-Schwager, der Krakauer Fürst Bolesław der Schamhafte, unterstützten Ottokar II. Přemysl. Der Versuch des Barons, die Situation zu ändern, nachdem er Maria, die Tochter von Roman und Gertruda, die Nichte von Leo I. von Galizien, geheiratet hatte, gab kein Ergebnis. Fürst Lew Danilowicz unterstützte Ottokar II. Přemysl bis zu seinem Tod, und nach dem Tod von König Laslo Kuna half den letzten von Arpadowie um den ungarischen Thron im Kampf gegen die Habsburger zu verteidigen.

Schlüsselwörter: Österreichisches Erbe, Romanowicz, Babenberger, Přemysliden, Arpaden, Habsburger

LES PROBLEMES GÉNÉALOGIQUES D'ÉTUDES DE LA PARTICIPATION DE «ROMANOWICZE» DANS LA LUTTE POUR L'HÉRITAGE AUTRICHIEN (1246-1278)

Dans l'étude on a procédé une analyse des principaux liens des combattants dans la lutte pour l'héritage autrichien dans les années 1246-1278. On a établi que les liens des Romanowicz avec les Babenberg avaient un sous-sol très ancien : Daniel Romanowicz et Fryderyk II Bitny étaient cousins. Ce temps-là le mariage de Roman Danilowicz avec Gertruda Babenberg, (initié par le roi hongrois Bela IV, qui ne voulait pas autoriser à la dynastie Przemysslide de venir en Autriche), était une continuation naturelle des relations soutenues par l'élite autrichienne. Une partie de cette élite n'a pas accepté le refus du trône de Roman, ce qui était le résultat d'un accord de compromis entre les participants de la lutte avec la participation du pape romain, provoqué par un changement de la situation politique et de la menace mongole. La rébellion du baron Hutkeled et la mort du roi Stefan V a provoqué un changement radical des relations russo-hongroises. Lew Danilowicz et son beau-frère-allié, le prince de Cracovie- Bolesław Wstydlivy, ont soutenu Przemyśl II Otokar. La tentative du baron de changer la situation, après avoir épousé Maria, la fille de Roman et Gertruda, nièce de Lew Danilowicz, n'a pas donné le résultat. Le prince Lew Danilowicz a soutenu Przemyśl II Otokar jusqu'à sa mort, et après la mort du roi Laslo Kuna a aidé le dernier des Arpads à défendre le trône hongrois dans la lutte contre les Habsbourgs.

Mots clés: heritage autrichien, Romanowicze, Babengers, Przemysslides, Arpads, Habsbourgs.